

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Vtrum obligatio iuramenti ita sit personalis, vt nullo modo transeat ad
haeredes, vel successores. Punct. 11.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

nes retardentur à deponendo penes publicos depositarios timore litium, & compensationum; nec solutio debita Regi differatur. Secluso autem hoc particulari privilegio tam in deposito, quam in debito regio vti posses compensatione, vt recitè Molina supra.

Ad quartum respondeo; non posse, iuramentum solvere vsuras, vti compensatione in illis solvendis; quo vsque vsurarius sit debitor, vt in argumento insinuat. Non est autem debitor quo vsque accipiat. Cum verò vsures davis quinquaginta ex centum vsurario promissis: tum vsurarius est debitor quinquaginta. Ergo potero retinere alia quinquaginta in recompensationem. Respondeo; nequaquam esse concedendum eo quòd in hoc Iuramento vsuratum est: quia est de re non debita, exclusa videatur quilibet compensatio cum illo debito iniusto. Alias fore nullus effectus esse, tale Iuramentum. Maior autem est dubitatio, an sic iurans solvere vsuras, vti possit compensatione: si vsurarius aliunde est debitor? Negat Sotus lib. 8. de iustitia quæst. 1. artic. 7. circa solutionem ad 3. vers. fortasse. Sayro in clau Regia lib. 5. cap. 6. n. 15. fine, & Suarez tomo. 2. de Religione lib. 2. de Iurament. cap. 37. num. 12. in eandem sententiam propendit. Mouentur; quia mutuarius non iuravit transfere vsuram dominij sed illarum traditionem. In remissione autem debiti nulla est traditio, sed remittitur, quod est iam traditum: Ergo non satisfacit Iuramento. Nihilominus Molin. dicta disp. 560. pag. 2010. vers. ad confirmationem, & Sanchez lib. 3. in Decal. cap. 11. num. 11. Affirmant & bene, vti posse compensatione sic iuramentum. Nam illa remissio debiti licet non sit materialis traditio; est tamen moralis traditio, & solutio vsurarum. Censeri ergo per illam debet tali debito satisfactum. Si enim (vt bene Sanchez supra) debito iuste contracto hac compensatione sit satis; cur ergo debitor iniustum potiori privilegio gaudere debet.

6. Restat notandum; compensationem non in omnibus debitis locum habere; sed solum in illis rebus, quæ functionem suscipiunt; quæque ex parte vtriusque sunt eiusdem rationis, & speciei; qualique valoris, & bonitatis. Vt ex his, quæ notat Panormitanus in c. bona fidei de depositis, n. vii. & Greg. Lop. leg. 1. tit. 14. part. 2. §. 5. Molin. disp. illa 560 pag. 2012. est perspicuum. Vnde si tibi debeo tres modios tritici indeterminatos, & tu mihi tantumdem debes; possum vti compensatione; secus si ego triticum, & tu oleum, aut pecuniam. Quia non sunt eiusdem rationis & speciei. Non enim iustum est, te cogi acceptare pecuniam, aut oleum, quod debes, pro tritico, quod ego debeo. Aliàs posset debitor tritici satisfacere, reddendo oleum, aut pecuniam quod est absurdum. Verum etiam in his rebus diuersæ speciei locus est compensationis: est tamen locus retentionis; donec debita pecunia solvatur. Vt expressè traditur in leg. si non fortem §. si centum ff. de condictionibus indubiti, ubi Ager autem retinebitur, donec debita pecunia solvatur. Et ita tradit Panormitanus ibi num. 8. Molin. dicta disp. 560 pag. 2013. Et tunc si exigis a me triticum tibi debitum; ego vti possum remedia reconuentionis, vt mihi soluas pecuniam debitam. Et neque censor periturus in non soluendo, quo vsque tu paratus sis cum effectu soluere, habet enim Iuramentum soluendi, hanc tacitam à iure conditionem, nisi ex aliquo titulo legitimam excusationem habeat. Vt probat Suarez lib. 2. de Iuramento c. 37. n. 11. Vide Andream Fachinum lib. 11. controversiarum c. 7.

Alij itidem sunt casus, in quibus compensatio locum non habet. Vt in debitis ad commune bonum, qualia sunt, quæ debentur ad munitiones, ad fontium, pontiumque constructionem; ad bella aut in tribunalum, aut fidei commissum, vt habetur leg. in ea, Cod. de compensationibus & leg. 26. tit. 14. part. 5. & ibi Gloss. aut que debentur alicubi in penam ex condemnatione delicti aduersus illum commissi. leg. vltima Cod. de compensationibus & leg. 27. tit. 14. part. 5. Et latius tradit Molin. illa disp. 560. circa finem.

PUNCTUM XI.

Vtrum obligatio Iuramenti ita sit personalis, vt nullo modo transeat ad hæredes vel successores?

SUMMARIUM.

- 1 Ex parte iurantis non extenditur obligatio Iuramenti ad eius successores, bene tamen obligatio contractus.
- 2 Obligatio promissionis per iniuriam extorta non transit ad hæredes iurantis.
- 3 Ex parte eius, cui Iuramentum praestatur, transit iuramentum ad eius hæredes.
- 4 Explicatur textus in c. finali de foro competentis lib. 6.
- 5 An relaxatio iuramento ad effectum agendi à iudice Ecclesiastico possit coram ipso examinari iustitia contractus.

Affirmant aliqui, verius est oppositum.

6 Laicus iuramento firmans contractum non amittit forum Laicali tamen Ecclesiasticum impediatur.

7 Excipiendum est iuramentum soli Deo prestitum vel cum dubium est de obligatione iuramenti, dubium inquam iuris.

DE obligatione Iuramenti in honorem solius Dei facti, quia cum voto coincidit, tractatu sequenti agemus. Modo de obligatione Iuramenti, in fauorem hominum praestiti, instituitur disputatio, an ad successores extendatur.

1. Dicendum ergo est, ex parte iurantis obligationem contractus. Sic post alios antiquiores Covarr. cap. requisiti num. 2. de testamentis & cap. quamuis pactum de pactis in 6. l. p. §. 5. num. 4. Gutier. Authen. Sacramenta puerum, à num. 15. & de iuram. 3. p. cap. 12. num. 7. Antonius Gomez tom. 2. variar. cap. 14. num. 19. Mariengo lib. 5. recopilationis tit. 12. leg. 3. Gloss. 13. num. 10. Sanchez lib. 3. sum. cap. 13. num. 1. & lib. 4. cap. 15. num. 14. Suarez lib. 2. de Iuramento cap. 31. num. 12. Bonacin. tom. 2. disp. 4. punct. 15. num. 1. Ratio prioris partis nempe obligationem Iuramenti ad hæredes iurantis extendi non posse, est manifesta, quia votum, & Iuramentum esse non potest sine intentione & voluntate & vouendi, & iurandi. Sed qui voluntatem & intentionem non habuit iurandi (qualiter non habuerunt successores iurantis) obligari Iuramento non potest. Ergo obligatio Iuramenti ex ratione Iuramenti non extenditur ad successores. Secunda pars conclusionis, nempe obligationem contractus ad successores extendi, etiam est clara. Quia hæc obligatio fundatur in iure acquisito parti, & est obligatio iustitia, quæ ad successores transmittitur iuxta Textum in lege necessario §. quod si pendente ff. de periculo & commodo rei vendita.

2. Ex hac ratione inferitur obligationem promissionis iniuriosè extortæ, Iuramentoque firmatæ, nequaquam ad hæredes iurantis transire. Quia ex hac promissione nullum ius promissario acquiritur. Ergo non est vnde iurantis hæredes obligari possint, cum ipsi ex religione Iuramenti non obligentur. Sic Doctores supra relati. Dices ex Iuramenti religione obligantur hæredes illius, qui iuravit dare aliquam elemosynam pauperi in honorem Dei, tamen si pauperi nullum fuerit ius acquisitum. Ergo nullum esse ius promissario acquisitum in promissione iurata iniuriosè extorta impedire non potest hæredum obligationem.

Respondet Sanchez lib. 3. in Decal. cap. 13. num. 5. Negando consequentiam, & rationem differentia assignat in eo, quod Deus acceptat Iuramentum, de danda elemosyna pauperi, non solum ob Iuramenti religionem, sed etiam ob vtilitatem pauperis, quam acceptationem non praestat in Iuramento iniuriosè extorto. Non enim acceptat hoc Iuramentum quatenus redundat in vtilitatem extorquentis, sed potius illam vilitatem detestatur. Cæterum etiam hoc verum sit, difficultatem non soluit. Nam siue Deus acceptet Iuramentum in vilitatem eius, cui iuratum est, siue non, in vtroque casu obligationem religionis in iurante inducit, & nullam aliam. Ergo in vtroque casu, vel in neutro ad hæredes iurantis transire debet obligatio. Dicendum igitur est, hæredes illius, qui elemosynam pauperi iuravit, obligatos esse non ex vi Iuramenti, & ex obligatione religionis, sed ex obligatione iustitia quæ orta est ex additione hereditatis, iure sic disponente. Ius namque Canonicum, & Civile non permittit hæredem hereditatem adire, nisi sub conditione exequendi vota, & Iuramenta defuncti. Argum. cap. licet de voto, & cap. si hæredes de testamentis, & expressè cap. ex parte de censibus, & claris ex leg. 2. ff. de pollicitationibus, vbi. Qui decimam partem bonorum vouit, si decesserit ante solutionem; hæredem illius hereditario nomine decimis obstructum esse. Voti enim obligationem ad hæredem transire constat. At nullibi reperitur obligationem Iuramenti per iniustitiam extortæ ad hæredem transire, nec sub ea conditione hereditatem concedi. Ergo non est affirmandum, cum obligatio Iuramenti strictam habeat interpretationem.

3. Si verò sermo sit ex parte eius, cui Iuramentum praestatur etiam est constans sententia ad hæredes transire actionem à defuncto habitam. Sic Doctores num. 1. relati. probati que facillè potest, primo ex c. veritatis de iure iurando. Vbi Iuramentum fidelitatis extenditur ad successores; etiam si illorum non fuerit facta mentio expressa, vt notat Abbas & ibi Doctores communiter. Secundò ex leg. si parum §. ff. de probationibus, vbi deciditur pactum cum eius hærede; licet illius expressa mentio non fiat; si aliunde non constet contrariam fuisse contrahentium intentionem, vt notat Suar. lib. 2. de Iuramento cap. 31. num. 14. Video tamen aliquando, id iure exigi Iuramentum nouiter fieri cum est nouus successor illius, cui factum est. vt in c. longinquitate 1. quæst. 2. vbi professionem suam in conspectu Ecclesie renouare, & in c. 1. §. præterea, de prohibitis feudorum alienatione, & aliis relatis à Covarr. de pactis 1. p. §. 5. num. 5. vers. 6. Hoc tamen non est; quia illud Iuramentum

ramentum ad successores non extendatur; sed propter nouam recordationem Iuramenti nouamque recordationem fidelitatis & obedientie: Vnde ipse Couarr. in *vers.* 8. notat non teneri feudatarium renouare Iuramentum, sed solum recognitionem filiam feudi domino facere *iuxta c. veritatis de Iureiurando*, ibi minimè compellatur.

4. Ex hac generali doctrina inferunt alii relatis Couarr. de pactis 1. p. §. 5. n. 6. Gutier. Authentica *Sacramenta puberum*, num. 1. *cap. de Iuram. confirmat.* 3. p. c. 12. à n. 4. & Sanch. lib. 3. in *Decalog. c. 13.* à num. 11. explicationem Textus in *c. fin. de foro competentis* in 6. vbi deciditur, ratione Iuramenti posse Laicum coram Iudice Ecclesiastico conueniri. Explicant inquam, vt talis decisio locum habeat in iurante, non in eius hæredibus; eo quòd solum iurans religione iuramenti obstringatur. Quòd ad eòdè verum est, vt licet mota fuerit lis coram iudice seculari de contractu iurato, possit nihilominus Iudex Ecclesiasticus adiri, vt cogat partem & iudicem secularem ad Iuramenti obseruantiam. Neque ei potest obici litis pendentia vt cum Ioanne Andrea, Maranta. Gutier. docet Sanch. d. c. 13. num. 14. Hæres verò iurantis coram iudice Ecclesiastico potest conueniri, si non conueniatur actione orta ex contractu cum prædecessore celebrato, sed conueniatur ex officio iudicis compellentis conscientiam defuncti exonerare. Ad hoc enim officium iudex Ecclesiasticus Laicos personas compellere potest, iuxta *c. à nobis el. seg. de sententia excommunicationis*. Ibi hæredes quoque ipsius ad satisfaciendum pro ipso, si mentione præmissa noluerint, per districtiōnem Ecclesiasticam compelluntur. Imò etiam si contractus iuratus non fuerit, poterit iudex Ecclesiasticus hæredem defuncti cogere ad eius debita, & obligationes satisfaciendas. Quia illa actio non procedit ex Iuramento, sed ex officio & obligatione, quam habet iudex Ecclesiasticus procurandi voluntatem testatoris executioni mandari. Sic Gutier. d. cap. 12. num. 7. Sanchez num. 12. Bonacina tom. 2. disp. 4. de Iuramento quæst. 3. punct. 15. num. 4.

5. Sed est dubium; an relaxato iuramento per iudicem Ecclesiasticum, ad effectum agendi, possit coram ipso litigari de valore contractus? Affirmat Bald. lafon & alij relati à Couarr. lib. 1. *variarum c. 4. num. 8.* & Gutier. de *Iuram. confirmat. illa*, 3. p. c. 12. num. 6. Mouentur: quia iudex causæ præparantis est causæ præparatæ iudex; eo quòd vnum ex alio sequatur. At iudex Ecclesiasticus est iudex causæ præparantis, nempe relaxationis Iuramenti. Ergo est iudex causæ præparatæ, nempe rescissionis contractus. Contrarium tamen tenendum est cum Couarr. & Gutier. *supra*. & Sanch. lib. 6. c. 13. num. 15. eo quòd Textus in *cap. fin. de foro competentis lib. 6.* solum ob obseruantiam Iuramenti concedit, posse Laicum coram iudice Ecclesiastico conueniri. Relaxato autem Iuramento iam cessat illius obseruantia, solumque de rescindendo contractu agitur. Ergo solum iudex secularis cognoscere poterit; nisi forte contractus ad forum Ecclesiasticum pertinet; qualis esset si controuersia moueatur, an sit contractus vsurarius, symoniacus, vel illicitus iuxta *c. venerabilem de electione*. Adde si iudex Ecclesiasticus, eo quòd fuerit iudex causæ præparantis, scilicet relaxationis Iuramenti, possit etiam esse iudex causæ præparatæ, eadem ratione, & fortiori dicere possumus, non solum iurantem, sed etiam eius hæredes posse conueniri coram iudice Ecclesiastico; eo quòd iudex sit originis, & causæ, vnde ille contractus vim habuerit scilicet Iuramenti.

6. Tandem aduerto, Laicum iurantem, tamen ratione Iuramenti apud iudicem Ecclesiasticum conueniri possit, non tamen ob id forum suum amittere. Quia Iuramentum non mutat forum sed addit forum fori. Quocirca coram iudice seculari conueniri poterit; ac si non iurasset. Sic Gutier. alijs relatis d. c. 12. num. 5. Sanch. *ibid.* c. 13. num. 16. Vnde poterit coram iudice seculari de obseruantia Iuramenti tractare, etiam si materia feudalis existat. Item cogi poterit coram illo ad penam perituri. Deinde compellere poterit turpe Iuramentum recipientem vt illud relaxet. Sic Gutier. *supra*.

7. Ab hac doctrina excipiendum est Iuramentum soli Deo præstitum, de cuius obseruantia solus iudex Ecclesiasticus agere poterit, eo quòd per tale Iuramentum soli Deo & non homini ius acquiritur. Est enim illa causa omnino spiritualis. Sic Gutier. d. c. 12. num. 10. Sanch. c. 13. num. 16. Idem est si dubium esset, an Iuramentum sit obligatorium, vel non? Solus iudex Ecclesiasticus causam definire poterit, vt pote omnino spirituales. Quid enim spiritualius esse poterit, quam Iuramenti vires, & obligationem innestigare? Sic Abbas *c. cum contingat de iureiurando*, num. 15. Molina de iustitia tom. 1. disp. 149. pag. 844. Sanch. lib. 2. de sponsalibus disp. 32. n. 18. *cap. lib. 3. sum. cap. 13. num. 13.*

PUNCTVM XII.

An Iuramentum per Procuratorem præstari possit?

SUMMARIVM.

1. Posse per procuratorem præstari, nisi contrarium iure vel consuetudine cautum sit.
2. Procurator debet habere speciale mandatum ad iurandum, & signata causa.
3. Si absit hoc mandatum non obligat Dominus.
4. Quid in procuratore minoris amplius requiratur.
5. Aliqui sunt casus excepti quibus Iuramentum per procuratorem præstari non potest.

1. Posse Iuramentum per procuratorem præstari, nisi contrarium iure, vel consuetudine cautum sit, constans est Doctorum sententia. Ex Textus in *cap. mutantes 14. quasi 4. c. tibi domino 63. dist. & cap. obstatum 100. d. c. 1. §. verum de statu regularium lib. 6. c. ultimo de Iuramento calumnia in 6. & alijs. vbi Gloss. & Doctores. Ratio est, quia ad Iuramentum solum requiritur inuocatio Dei in testem cum intentione. Sed qui per Procuratorem iurat, medio illo inuocat Deum in testem cum intentione (vt supponitur.) Ergo est Iuramentum. Si enim media scriptura vel nuntio potest actum internum iurandi manifestare, cur non media alia persona? Neque obstat Iuramentum esse actionem personalem, & ex illa solum iurantem obligari, nam etiam mattimonium est actio personalis, & contrahentem solum obligat, & nihilominus per procuratorem præstatur. Quia procurator non suo nomine, sed nomine alterius contrahit, & iurat. Neque inde fit, procuratorem scienter vel sub dubio falsum Iuramentum præstantem grauari non peccare peccat nempe, non quia proprie fit penitus, sed quia Domini peritio cooperatur. Secus si bona fide procedat. Sanch. lib. 4. in *Decalogum cap. 13. n. 26.* Bonacina tom. 2. disp. 4. quasi. 1. puncto 20. num. 3.*

2. Quapropter vt procurator nomine alterius sicut & validè iuret, debet habere speciale mandatum ad iurandum in tali vel tali causa; neque sufficit mandatum generale ad iurandum in quacumque partis causa. Quia in Iuramento tam auctoritario, quam promissorio necessario requiritur veritas, quam testari non potest procurator nomine alterius iurans, nisi ei constet, mandantem pro certo eam habere; aut ex animo promittere. Vnde Francisc. Suar. lib. 2. de Iuramento. c. 31. num. 6. Requirit mandatum ad iurandum ita speciale, sicut ad matrimonium contrahendum. Et consentiunt Couarr. de pactis, 1. p. §. 5. num. 8. Matienço lib. 5. *recepit. tit. 10. l. 6. Gloss. 2. num. 15.* & latius leg. 8. tit. 11. Gloss. 14. num. 2. Julius Clarus lib. 5. *receptorum §. feudum quæst. 49. sine 1.* Sanch. lib. 3. sum. c. 15. n. 19. sine *cap. alij apud ipsos*. Probatque ex *c. ultimo de procuratoribus in 6.* Video tamen placere plerisque, quos refert Couarr. loco allegato, sufficere procuratori, vt Iuramentum de calumnia præstet, habere mandatum generale ad omnes causas, & speciale ad iurandum de calumnia; etiam si non exprimat causam, super quam Iuramentum præstandum sit. Verum (vt impleret Couarr. probat) sustineri non potest ob rationem dictam. Nam si Dominus in particulari non consentit, neque causam expressit; quia ratione certus est procurator, Dominum sub Iuramento requisitum id fore asseueraturum; in iure defensionibus vsurum, nullam uè calumniam in persecutione illius adesse? Certè id cognoscere non potest ea certitudine, quæ ad obstringendum Dominum Iuramento requiritur.

3. Quod si procurator ex solo mandato generali, & non speciali causa hanc, vel illam causam, Iuramentum præstet, & grauitur peccat, & Dominus obligatus non manet ex vi illius Iuramenti. Quia desuit in Domino consensus; solumque tenetur ex ratione contractus ob generale facultatem ad contrahendum; si contractus est aliàs firmus secluso Iuramento. Sic cum Caietano, Soto P. Ledesma docet Sanch. *ibid.* cap. 13. num. 19. sine. Bonacina d. disp. 4. quasi. 1. punct. 20. circa finem.

4. Hæc generaliter dicta sunt; at si Procurator nomine minoris contractus est, & consequenter contractum Iuramentum firmaturus; debet non solum speciale mandatum circa causam specialem habere; sed insuper requiritur, vt ipsamet commissio & institutio procuratoris Iuramento firmetur à minore. Aliàs si contractus in eius vtilitatem non cedit, poterit beneficio restitutionis vii. Sic Albericus Authentica *Sacramentum parberum* num. 6. Antonius Gabr. in communibus opinio. lib. 3. tit. de minoribus concl. 5. num. 21. amplias. 10. Sanch. lib. 3. in *Decal. cap. 12. num. 25.*

5. Dixi in principio Iuramentum per procuratorem præstari posse nisi contrarium iure, vel consuetudine cautum sit. Quia